

Disciplina de istoria medicinei a I. M. F. București (cond.: conf. Iuliu Ghelerter)

O SUTĂ DE ANI DE PRESĂ MEDICALĂ ROMINEASCĂ*

Iuliu Ghelerter

Presă noastră medicală a implinit un secol de existență; într-adevăr, la 15 noiembrie 1859 a apărut la București „Medicul Român”, primul periodic medical științific românesc.

În publicistica științifică românească, medicina a ocupat un loc de frunte, atît prin numărul mare al periodicelor apărute, cît și prin bogăția materialului original pe care l-a adus.

Dacă presa medicală propriu-zisă împlinește o sută de ani, publicațiile românești cu preocupări medicale depășesc un secol de existență.

În perioada care precede Unirea Principatelor găsim un număr de reviste de popularizare, care caută să difuzeze în popor unele noțiuni de igienă, de medicină casnică și veterinară. Astfel de publicații au fost: „Povătuitorul Sănătății și Economiei”, foaie periodică pentru poporul român, redactată la Iași în 1844 de dr. *Const. Virnav*, urmată de „Foaia Societății de medici și naturaliști din Principatul Moldovei”, scoasă tot de *Virnav*, în 1851.

O contribuție însemnată la răspîndirea științelor naturii (și în parte a cunoștințelor medicale) aduce în Muntenia „Isis sau Natura Jurnal pentru răspîndirea științelor naturale și exacte în toate clasele redijat de dr. *Iuliu Barasch*” în București, între 1856—1859. Tot *Iuliu Barasch* a făcut să apară, în 1860, foaia „Țăranul” care cuprindea cunoștințe de agricultură și de igienă pentru țărani.

În Transilvania, o operă de popularizare similară, avea să împrindă, două decenii mai târziu, dr. *Pavel Vasici* care editează la Timișoara din 1876 pînă în 1880 „Higiena și Școala”, foaie pentru sănătate, educațiune și instrucțiune.

Primul număr al gazetei „Medicul Român” care apare la tipografia Națională din București în 15 noiembrie 1859 constituie actul de naștere al presei medicale românești. Îi urmează în 1862 „Monitorul Medical” și în 1865 „Gazeta Medicală”.

O serie întreagă de condiții au favorizat apariția primelor gazete medicale românești.

Anii care au premers și acei care au urmat Unirii Principatelor au adus însemnate schimbări politico-sociale, economice și culturale; acestea au determinat reforme de bază și în domeniul medico-sanitar. Dezvoltarea relațiilor capitaliste și necesitățile burgheziei au impus restructurarea organizării sanitare, măsuri de luptă antiepidemică, reorganizarea spitalelor, preocupări de asistență medicală rurală. Se simțea o nevoie acută de cadre medico-sanitare atît pentru serviciul sanitar civil, cît și pentru cel militar: lipseau farmaciștii și veterinarii. Acestei necesități de cadre i-a răspuns înființarea învățămîntului medical din București. Pentru a răspunde nevoilor reorganizării sanitare, ale învățămîntului medical și ale corpului medical în plină dezvoltare, se înființează în București în 1857, „Societatea medicală științifică” și apare în 1859, revista „Medicul Român”. Animatorul acestor acțiuni, a fost *Carol Davila*.

*) Text prescurtat

Primele reviste medicale și în special „Monitorul Medical” au avut un caracter oficios, aceasta din urmă fiind tipărit pe socoteala statului.

Medicul român a apărut în cele dintii numere, sub redacția dr. *Emanoil Severin*, medic la spitalul Oștirii și profesor la Școala națională de medicină și farmacie. Printre scopurile pe care și le propune revista e de menționat acela de a da „consilieri de igienă practică aplicată la țara noastră, știință pusă la o parte de noi”, ceea ce face să fim din acest punct de vedere la nivelul popoarelor celor mai inferioare „în civilizație”.

„Medicul Român” apare până în 1862, cind este urmat de „Monitorul Medical” care a apărut pînă în 1867.

Conținutul acestor prime reviste medicale merită o sumară analiză. Dacă partea științifică este încă slabă, rezumîndu-se la o cazuistică elementară, la iraduceri din revistele medicale străine și unele cursuri ținute la Școala de medicină, în schimb numeroase articole vădesc preocuparea medicilor înaintați de atunci pentru îmbunătățirea stării sanitare a poporului și pentru o mai bună pregătire a medicilor:

Paginile îngălbenite de vreme ale „Medicului român” și ale „Monitorului Medical” aduc o bogată documentare asupra greii stări sanitare și a condițiilor dificile ale practicii medicale; ele ne arată totodată însemnătatea reformelor sanitare îndeplinite în marginea reformelor social-politice de bază datorită lui *Al. Ion Cuza* și *Mihail Kogălniceanu*. Astfel găsim oglindite între 1859—1864, înființarea Direcției generale a serviciului sanitar și a Consiliilor de igienă și salubritate publică din București și Iași, organizarea corpului ofițerilor sanitari, instituirea posturilor de medici de arondisment (primele posturi de medici la țară), înființarea de noi spitale districtuale, de maternități, de școli de moașe, deschiderea primelor servicii de consultații gratuite la spitalul Colțea, primele instrucțiuni de igienă a muncii, etc.

Apare, pe de altă parte, dezinteresul flagrant al claselor exploatoare pentru sănătatea țăranilor și a sărăcimii de la orașe.

În „Raportul General asupra stării copiilor găsiți”, dr. *Kiriazî* arată mizera stare a acestora, bintuți de scrofuloză, de sifilis și dizenterie, nenorocitele condiții de locuință și de alimentație ale pruncilor îngrijiți de „nurice”. Numeroase propuneri judicioase și inițiative înaintate vor rămîne precusoare, ca de pildă propunerea lui *C. Davila* ca Eforia spitalelor civile din București să trimită în timpul verii un număr de bolnavi cu „patimi cronice” la una din stațiunile balneare din țară¹.

Inceputurile formării proletariatului industrial se citesc în „Monitorul Medical” prin cele dintii măsuri de igienă industrială și de protecția muncitorilor din întreprinderi, alcătuite de *C. Davila* și *I. Felix*. Medicul de arondisment va vizita cel puțin la trei luni odată „toate stabilimentele industriale din raionul său”. . . . Consiliile de igienă și salubritate publică pot propune regulile pentru ferirea lucrătorilor, din . . . stabilimente de influențele vătămătoare”². Dar cele mai multe din aceste propuneri au rămas de-a lungul anilor în dosarele burgheziei.

Cu deosebire interesante sînt datele în legătură cu misiunea doctorilor *I. Felix* și *A. Marcovici* în Rusia, în anul 1865. Este vorba într-adevăr de cea dintii delegație medicală romină care vizitează oficial Rusia³. *I. Felix* și *A. Marcovici* au studiat atunci o mare epidemie de febră recurentă din Petersburg și împrejurimi care amenința să pătrundă și în țara noastră. Raportul și studiul lor clinic amănunțit apărut în trei numere consecutive din „Monitorul Medical”

¹) „Monitorul Medical” 1863, nr. 22 p. 169

²) „Monitorul Medical” 1862, nr. 32 p. 252

³) „*Iuliu Ghelert* și *D. Hociotă*: Misiunea doctorilor *I. Felix* și *A. Marcovici* în Rusia, în 1865”. Ocrotirea sănătății în R.P.R. 1956 nr. 2. p. 170

aduc date prețioase asupra mizerabilei stări a muncitorimii ruse în imperiul țarist. Autorii se ridică la o înțelegere socială a igienei⁴.

Semnificative sînt problemele de deontologie medicală pe care le ridică „Medicul român” și „Monitorul Medical”. Se duce o luptă împotriva practicii ilicite a medicinei și pentru o „purtare umană, înțeleaptă și dezinteresată” a corpului medical etc.⁵.

Pe calea deschisă de „Medicul Român” și „Monitorul Medical”, pionieri ai presei noastre medicale, s-au angajat apoi numeroase „gazete” sau „jurnale” cum se numeau atunci prin imitație revistele medicale. Cele mai multe dintre aceste periodice au avut un caracter efemer, n-au apărut decît în cîteva numere, rareori au depășit un an de existență.

V. Gomoiu numără între 1844 și 1936, 386 periodice medicale⁶. Dintre acestea 37 adică a zecea parte au avut o durată mai lungă; una singură dintre ele „Spitalul”, a dăinuit pînă astăzi, împlinind 73 de ani de apariție.

Evoluția presei medicale romînești, în secolul de existență pe care l-a împlinit, se leagă de dezvoltarea organizării sanitare și a practicii medicale, de dezvoltarea științei medicale romînești și a învățămîntului medical din patria noastră. După aceste criterii putem deosebi în acest secol de evoluție cîteva perioade.

Intr-o primă perioadă pe care o delimităm între 1859 și 1869, anul deschiderii Facultății de medicină din București, predomină problemele organizatorice. Printre revistele apărute care nu mai au caracterul oficios al primelor periodice, se număra „Gazeta medicală” organ al „Societății medicale științifice” din București avînd ca redactor pe dr. A. Turnescu (1865), „Gazeta Spitalelor” (1867) urmată în 1870 de „Gazeta medico-chirurgicală a spitalelor”, acestea din urmă avînd ca redactor principal pe dr. A. Sutzu. Strădania dr.-ului Alexandru Sutzu de a promova în coloanele acestor reviste o concepție filozofică materialistă reprezintă nu numai o contribuție meritorie la pătrunderea unei asemenea concepții în știința noastră medicală, dar și un moment important în istoria gîndirii materialiste în țara noastră⁷.

Intr-o a doua perioadă care se întinde între anii 1870—1900, presa medicală romînească, animată de profesorii Facultății de medicină din București și apoi ai celeia din Iași, se preocupă tot mai mult de probleme științifice medicale. Treptat și cu deosebire după 1887, în urma numirii ca profesor a lui Victor Babeș, Gh. Assaky și N. Kalinderu, apar tot mai multe studii și cercetări originale prin care medicina noastră începe să-și aducă contribuția în patrimoniul medicinei universale.

În această perioadă iau naștere o serie de periodice valoroase ca „România Medicală” (1875), redactată de dr. Marcovici, Felix, Kalinderu, Fiala și Romniceanu, „Progresul medical român” (1879) sub direcția dr. Vlădescu și Chabudianu, „Spitalul” (1881), „Analele Institutului de patologie și bacteriologie” (1889) publicate de Victor Babeș, „România Medicală” (1893) scoasă de Victor Babeș, Manolescu, Nanu, Petrini—Galatz și N. Thomescu, „Revista sanitară militară” (1897) condusă de An. Demonsthen etc.

Primele periodice medicale și multe din cele care au urmat, au avut un caracter general; ele îmbrățișau diferitele ramuri ale medicinei și disciplinei; unele publicau și articole privind farmacia și medicina veterinară. Cel dintîi periodic farmaceutic „Foaia

4) „Muncitorul Medical” 1865, nr. 17, 18, 19, 20

5) „Muncitorul Medical” 1865, nr. 8

6) V. Gomoiu: Istoria presei medicale în România, București 1936

7) G. Brătescu: Contribuția dr. Al. Șutzu, la pătrunderea spiritului filozofic în știința noastră medicală: „Cercetări filozofice” 1959, nr. 3 p. 95

Societății farmaciștilor români" a apărut în 1871; cea dintâi revistă de medicină veterinară „Medical veterinar”, în 1879. Spre sfârșitul secolului, dezvoltarea rapidă a școlii românești de chirurgie favorizează apariția celei dintâi reviste de specialitate „Revista de chirurgie” (1897) al cărei director e Thoma Ionescu.

Dintre periodicele apărute în această perioadă ne vom opri asupra revistelor „Spitalul”, „Progresul medical român” și „România medicală” din 1893.

„Spitalul”, revistă a Societății studenților în medicină din București se enumeră printre puținele publicații științifice din lume destinate studenților și redactate de către studenți. Cu timpul, în comitetul de redacție au intrat și medici dar, inițial, revista a fost redactată numai de studenți.

Inițiativa plină de curaj a editării unei astfel de publicații aparține unui grup de mediciști influențați de mișcarea revoluționară din țara noastră. Încă din 1875 lua ființă în București un cerc studențesc revoluționar, conspirativ, îndrumat de medicii narodnici refugiați din Rusia. *N. Zubcu-Codreanu* și *N. Rusel*, care-și terminau pe atunci studiile la Facultatea de Medicină din București. Primul redactor al revistei „Spitalul”, *Alex. Spiroiu*, pe atunci intern al spitalului Colțea, a fost unul dintre adepții credincioși ai lui *N. Zubcu-Codreanu*. Revista era sprijinită de președintele societății *K. Stăuceanu*, care participase în 1877, alături de *N. Zubcu-Codreanu*, *N. Russel*, *Zamfir Arbure* și *C. Dobrogeanu-Gherea* la acțiuni conspirative. *K. Stăuceanu* a dat o îndrumare democratică societății și revistei. Prigoana dezlănțuită împotriva cercurilor revoluționare în primăvara anului 1881, a contribuit la slăbirea influenței elementelor socialiste în sinul mediciniștilor; aceasta s-a răsfrînt și în orientarea revistei „Spitalul”, aflată la primele ei numere.

Influența socialistă se va face simțită totuși într-o serie de acțiuni ale mediciniștilor bucureșteni ca aceea dusă în 1884 împotriva profesorului reacționar și absolutist *Gr. Romniceanu*, ca și în memoriul semnat de 300 de studenți în frunte cu *Gh. Marinescu*, *Al. Obregia*, *M. Vlădescu* ș. a., care îl arată pe *Romniceanu* ca „personificarea nedreptății, a arbitrarului și a degradării morale”. De asemenea această influență s-a manifestat în campania reușită a Societății din 1889, condusă de președintele de atunci *Gh. Marinescu*, pentru reintegrarea prof. *George Assaky*, victimă a unor mașinații politicianiste, precum și în susținerea, în 1913, a lui *Victor Babeș*, calomniat în problema fabricării serului antidifteric, etc. Aceste evenimente s-au oglindit în coloanele revistei „Spitalul”.

În revista „Spitalul”, în perioada fascistă a țării noastre, aveau să se infiltreze idei și concepții antiștiințifice și barbare.

„Progresul medical român” a dat o mare importanță problemelor profesionale ale medicilor, pledînd pentru asocierea medicilor, formarea de societăți, ținerea de congrese, etc. Dintre publicațiile apărute pînă atunci „Progresul medical român” a avut cea mai lungă existență, apărînd cu unele întreruperi și schimbări de redacție, timp de 28 de ani, pînă în 1906.

În paginile acestei reviste au apărut multe manifestări înaintate ale medicinei românești. Astfel, în 1882, gazeta reproduce și comentează articolele publicate de revista „Contemporanul” din Iași, care dezvăluia plagiatele prin care dr. *G. Romniceanu* ajunsese medic primar și profesor la Facultatea de medicină din București.

Este spre cîinstea „Progresului medical român” că a publicat în 1896 articolul lui *Ștefan Stîncă* „Dialectica în medicină” al cărui titlu singur înseamnă un eveniment în presa medicală de atunci. În acest articol, marele medic socialist precizează tezele mediului social, ca factor patologic și ca izvor comun pentru patologia unei epoci istorice date, teze pe care le susținuse în lucrarea sa inaugurală din 1891. El spune că a aplicat concepțiile și sistemul de cercetare ale lui *Marx* și *Engels* pe terenul special al patologiei umane și solicită o discuție medicală contradictorie asupra acestor teze.

Tot în aceeași revistă Ștefan Stincă a publicat articolul „Impaludismul și profilaxia sa”, în care arată importanța factorilor economico-sociali în profilaxia malariei. „Vlaga popoarelor moderne — scrie medicul luptător — e suptă de militarism. Sănătatea publică rămîne pe planul al doilea”. Statul romîn nu se preocupă de problemă, or „intervenția statului în relațiile dintre capital și muncă și în favoarea acesteia din urmă este unica profilaxie rațională azi împotriva degenerării paludice și a celorlalte maladii care sapă nenorocita existență a nfericitului nostru țaran”⁸.

Din colecțiile revistei „Romînia medicală”, (apărută în 1893, fără să aibă legătură cu revista cu același titlu din 1875) apare covârșitoarea personalitate a lui Victor Babeș sub aspectele ei de savant și de luptător pentru sănătatea poporului. Găsim acolo multe din ideile sale precursive în domeniul organizării sanitare. Ne vom opri numai asupra studiului de o excepțională importanță în domeniul medicinei: „Statul în fața noilor cercetări bacteriologice”, comunicare de mare răsunset la al XI-lea Congres internațional de medicină ținut la Roma, în 1894. Victor Babeș ridică problema rolului statului în chestiunile de sănătate publică. arătînd că „... a se îngriji de păstrarea sănătății sau de recăpătarea ei ... constituie azi una din sarcinile statului”. El subliniază cu suraj importanța condițiilor economico-sociale în problema sănătății maselor: „Condițiile sănătății claselor de jos stau mai întii în o lipsă nedreptătită a cerințelor celor mai primitive ale vieții și sănătății și numai în a doua linie în grija defectuoasă a statului pentru instituttele igienice și în grija insuficientă pentru sănătatea individului; soluționarea chestiunii sociale e deci o condițiune esențială pentru sănătatea publică”. Această soluționare n-o putea da și n-o poate da nici astăzi statul capitalist, ea poate fi înlăptuită numai de statul socialist.

V. Babeș propune înființarea unui minister al sănătății, care nu exista pe atunci în nici o țară. Răsună de stringentă actualitate azi — cînd se discută istorica propunere sovietică de dezarmare totală — cuvîntele rostite de Victor Babeș, acum 65 de ani, în fața Congresului internațional de medicină de la Roma.

„Pe cînd pacea înarmată paralizază activitatea civilizatoare și binefăcătoare a celei mai puternice părți a populației, pe cînd prepararea pentru război a națiunilor acumulează de zeci de ani puteri latente, chemate să năvălească nimicitoare peste națiuni și civilizația lor, tuturor ramurilor activității statului, cu mult mai importante, li se sustrag mijloacele necesare pentru dezvoltarea lor, în special cele destinate să asigure sănătatea cetățenilor, cînd printr-o leală înțelegere internațională a statelor s-ar putea reduce această activitate bolnăvicioasă la proporții mai raționale”.

O a treia perioadă din evoluția presei noastre medicale poate fi considerată aceea din preajma anilor 1900 și pînă la primul război mondial.

Creșterea corpului medical și farmaceutic, precum și activitatea mai vie a asociațiilor profesionale se traduc prin apariția a numeroase buletine: „Buletinul Asociațiunii generale a medicilor” (1897); „Analele Societății de medicină veterinară practică” (1897); „Buletinul Asociațiunii generale a corpului farmaceutic” (1900); „Buletinul Societății” „Sindicatul medicilor dentiști din Romînia” (1916) etc. Personalul mediu sanitar, mai numeros și mai organizat, începe să aibă unele publicații proprii ca: „Monitorul Sanitar” (1903); „Buletinul Asociațiunii corpului sanitar inferior” (1906) etc.

Apare o singură nouă revistă de specialitate: „Ginecologie” (1905) redactată de dr. I. Kiriak. „Tribuna medicilor” scoasă în 1905 de dr. S. D. Niculescu se ocupă în spirit polemic de probleme profesionale, dezbătînd chestiuni

⁸) „Progresul medical romîn” 1896. nr. 16, 17 p. 124, 132

ca inamovibilitatea în funcțiunile medicale, crearea unui sindicat al medicilor, combaterea politicianismului în Facultatea de medicină, etc.

Datorită luptei tot mai organizate a clasei muncitoare se înființează în 1920 Asigurările Sociale. În același an, apare un periodic al acestora: „Monitorul Asigurărilor muncitorești”, continuat în 1920 de „Buletinul Muncii și ocrotirilor sociale”.

Aceste publicații care au avut caracter oficios, s-au preocupat mai mult de interesele patronilor decît de sănătatea muncitorilor.

Cea mai de seamă revistă din această perioadă, care avea să apară 50 de ani, aducînd contribuții însemnate la dezvoltarea medicinei românești, a fost „Revista științelor medicale” apărută în 1905, sub direcția lui *I. Cantacuzino*. Ideea care ne-a condus — spune în „Precuvintare” *I. Cantacuzino* — este necesitatea ce se impune fiecărui medic specialist ori nu — de a întreține în sine o cultură medicală generală, ca singur mijloc permițîndu-i de a aprecia în mod critic fenomenele observate în patologie... Urmînd evoluția generală a științelor biologice, științele patologice nu se mai mărginesc la constatarea empirică a faptelor, ci caută să le interpreteze”⁹.

În lunga ei existență „Revista științelor medicale” a publicat numeroase studii originale de medicină experimentală, bacteriologie, epidemiologie ale școlii lui *I. Cantacuzino*, cît și articole valoroase ale celor mai de seamă cercetători medicali romîni din acea perioadă. S-au resfrînt în paginile revistei și unele din preocupările sociale ale lui *I. Cantacuzino*, care a fost influențat în tinerețe de mișcarea socialistă și de ideologia marxistă.

În timpul primului război mondial, a apărut la Iași, în 1917 „Comptes rendus de la Société medico-chirurgicale du front russo-roumain”, societate prezidată de medicul rus *d'Osten Sacken*, de medicul francez *Coullard* și de *Ioan Cantacuzino*. În aceste dări de seamă găsim numele lui *I. Cantacuzino*, *Thoma Ionescu*, *C. I. Parhon* ș. a.

Perioada dintre cele două războaie mondiale se oglindește în presa noastră medicală printr-o serie de caractere proprii. Se dezvoltă atunci specialitățile medicale, se constituie tot mai numeroase societăți de specialiști, care publică buletinele și reviste multe apar în limba franceză, semn al spiritului cosmopolit care pătrunsesse în medicina noastră.

„Revista de obstetrică, ginecologie și puericultură” sub direcția dr. *N. Gheorghiu* deschide în 1920 seria revistelor de specialitate. Mai toate specialitățile ajung să-și aibă periodice proprii. Numărul mare de reviste medicale (aproape 200) apărute în această perioadă se explică și prin faptul că existența materială a acestor publicații, alît de precară în trecut, e asigurată de reclamele caselor de medicamente care împînzesc paginile științifice.

Apar în acest timp numeroase periodice medicale regionale. În afara vechiului „Buletin al societății de medici și naturaliști din Iași”, înființat în 1887 și care cu întreruperi și unele apariții în limba franceză — a continuat pînă în zilele noastre, nu găsim pînă după primul război mondial — cu rare apariții, efemere nici o revistă medicală mai de seamă în provincie. Dezvoltarea noului centru medical universitar din Cluj aduce apariția în 1920 a revistei „Clujul medical”, publicațiune a Facultății de medicină și a Societății științelor medicale din Cluj. Dar și alte centre, neuniversitare, își au revistele lor medicale: Timișoara, cu „Viața medicală” (1925). Craiova cu „Mișcarea medicală” (1928), Sibiu, cu „Sibiul medical” (1934), Oradea-Mare, cu „Vestul medical”, etc. Apar de asemenea periodice medicale în limbile naționalităților conlocuitoare. În 1925 apare la Timișoara „Praxis medică”, în limba maghiară, la Oradea-Mare „Medicul practicant” (1925), la Cluj „Revista medicală” (1928) etc.

În perioada de fascizare a țării, curentele reacționare în slujba imperialismului.

⁹) „Revista Științelor Medicale”, 1905, Nr. 1

și-au găsit expresia în publicistica medicală românească prin „Buletinul eugenic și biopolitic”, redactat la Cluj, în 1927 de *I. Moldovan* și prin „Revista de igienă socială”, scoasă în 1931, în București, de *G. Banu*. Ecouri ale rasismului ale darwinismului social, ale malthusianismului, pseudoteorii care încearcă justificarea pe plan biologic a exploatării capitaliste și a colonialismului. Propaganda încercată de apologetii medicali ai fascismului nu a reușit să convingă masa medicilor și nu a izbutit să cîntească sănătoasele tradiții materialiste ale medicinei românești.

Aruncînd o privire de ansamblu asupra primului secol de existență a presei noastre medicale, vedem că, învingînd numeroasele greutăți din primele decenii — penuria mijloacelor materiale, lipsa de sprijin din partea statului, dificultatea constituirii unui număr de cititori constanți, lipsa de materiale originale, — această presă a ajuns să ocupe un loc meritoriu în publicistica științifică românească. Ea numără o serie de reviste cu îndelungată apariție, care au adus serviciu în răspîndirea științelor medicale în rândurile medicilor, contribuind la extinderea noilor metode de diagnostic și tratament și promovînd specialitățile medicale la începuturile lor; ea a constituit adesea o tribună de apărare a intereselor profesionale ale medicilor. Găsim în presa medicală din trecut propuneri judicioase pentru îmbunătățirea stării sanitare a poporului, glasuri în favoarea unor reforme ale organizării sanitare. Desigur că toate acestea se limitau în cadrul regimului capitalist; cu toate că prezintă numeroase tendințe înaintate, presa medicală românească dinainte de 23 August 1944 nu a depășit caracterul burghez de clasă. În coloanele ei nu și-au putut găsi loc problemele mari ale sănătății publice, ale profilaxiei sociale.

Au rămas pentru totdeauna înscrise la loc de cinste lucrările acelor savanți progresiști ca *C. Davila*, *I. Felix*, *Victor Babeș*, *N. Kalinderu*, *George Assaky*, *Thoma Ionescu*, *Gh. Marinescu*, *I. Cantacuzino*, *Fr. Rainer*, *A. Theohari*, *D. Danielopolu*, *C. I. Parhon* ș. a. care au pus bazele și au dezvoltat tradițiile materialiste ale medicinei noastre în știință, în învățămîntul medical, în presa noastră medicală.

O critică mai hotărîită, de pe pozițiile ideologiei marxiste, a concepțiilor medicale și a organizării ocrotirii sănătății burgheze, au adus strălucitele figuri de medici legați de mișcarea muncitorească: *N. Zubcu-Codreanu*, *N. Russel*, *Alex. Spiroiu*, *K. Stăuceanu*, *Ștefan Stancă*, *C. Popescu-Azuga* și alții. Ei au fost în medicină și, pe cit s-au putut manifesta în presa medicală a vremii, vestitori ai timpurilor noi.

Presa noastră medicală de astăzi, care în anii regimului de democrație populară, prezintă o dezvoltare fără precedent, recunoaște aceste tradiții și prețuiește pe acești înaintași. Pentru prima oară ea a căpătat o bază materială sigură, mari posibilități de difuzare, colaboratori de cea mai înaltă calificare. Noua ei orientare, materialist dialectică, dezvoltînd învățătura lui *I. P. Pavlov*, noul ei conținut de legare pe linie profilactică a cercetărilor științifice de problemele sănătății poporului muncitor, constituie o treaptă superioară în evoluția presei medicale românești.

În etapa dintre 1944—1959 care completează secolul ei de existență, publicistica medicală a trecut prin diferite restructurări, corespunzătoare reformelor învățămîntului medical și organizării sănătății publice. Revistele noastre medicale au reflectat lupta dusă împotriva curentelor idealiste din medicina și biologia contemporană și pentru cunoașterea și dezvoltarea creatoare a pavlovismului. Un rol însemnat revine publicației „Analele romino-sovietice” care, în numeroase serii speciale, au făcut cunoscute medicilor noștri marile realizări ale statului socialist în diferitele domenii ale științelor medicale.

Apar în prezent în țara noastră aproape 50 de periodice cu caracter medical sub îndrumarea Societății științelor medicale a Academiei R.P.R. ș. a.

Printre cele dintii se află 18 reviste care cuprind marile specialități medico-chirurgicale: „Medicina Internă“, „Viața medicală“, „Chirurgia“, „Pediatria“, „Neurologia“, „Psihiatria și Neuro-chirurgia“, „Fiziologia“, „Stomatologia“, „Farmacia“ etc. Printre periodicele Academiei R.P.R. se numără: „Probleme de terapeutică“, „Probleme de cardiologie“, „Studii și Cercetări de Fiziologie“ etc. Centrele regionale își au reviste proprii la Cluj, Tg.-Mureș (în limba română și maghiară), Timișoara, Craiova, Constanța; la Iași, „Revista medico-chirurgicală“ continuă, în al 63-lea an de existență, „Buletinul Societății de medici și naturaliști“, Spitalul, an. 73, revistă a Uniunii Asociațiilor studenților în medicină, promovează tinerele cadre medicale de valoare. „Muncitorul sanitar“ săptăminal editat de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale și de C.C. al Sindicatului muncitorilor sanitari din R.P.R. se adresează unui cerc larg de cititori. Trebuie notate și publicațiile Crucii Roșii destinate maselor de oameni ai muncii.

Pusă în slujba ocrotirii sănătății poporului, publicistica medicală înseamnă astăzi o armă puternică pentru îmbunătățirea continuă a asistenței medicale și pentru propășirea științelor medicale din patria noastră. În condițiile construirii socialismului în țara noastră, presa medicală pășește în al doilea secol de existență: ea întărește în rândurile muncitorilor sanitari un sentiment de îndreptătită mândrie și de nestrămutată încredere în posibilitățile de dezvoltare în viitor a medicinei românești.

Sosit la redacție: 26 decembrie 1959.
